

رام ۱۶

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانیِ معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

شانزدهم فروردین

این روز حجم چشمگیری از رخدادها را در خود گنجانده است. ایرانیان در این بین اغلب سالها این روز را به رایزنی‌ها و فعالیتهای سیاسی متمدانه می‌گذرانند. وقتی در دوران محمدعلی شاه اتابک می‌خواست از اروپا به ایران بازگردد و صدارت را بر عهده بگیرد، در چنین روزی به سال ۱۲۸۶ سید حسن تقی‌زاده در مجلس شورای ملی خطابه‌ی پرشوری خواند و با ورود او به کشور و قدرت گرفتن‌اش مخالفت کرد.

بیش از دو دهه بعد، دولتمرد نامدار دیگری در شانزدهم فروردین ۱۳۰۹ از اروپا به ایران بازگشت و او محمدعلی فروغی بود که برعکس با استقبال پرشور هم‌میهنانش روبرو شد. او در دهمین دوره‌ی اجلاس عمومی سازمان ملل به ریاست این سازمان برگزیده شده بود و از کنفرانس خلع سلاح ژنو به ایران باز می‌گشت. فروغی به محض بازگشت در همین روز در کابینه‌ی مخبرالسلطنه هدایت وزارت تجارت و فواید عامه را بر عهده گرفت و با طرحی از پیش تعیین شده آن را به دو بخش تقسیم کرد. به این ترتیب وزارت اقتصاد و وزارت راه مدرن در چنین روزی در ایران زاده شد که به ترتیب فروغی و تقی‌زاده بر عهده‌اش گرفتند. خبر بد این روز برای ایرانیان هم آن بود که در شانزدهم فروردین سال ۱۳۲۳ زلزله‌ی شدیدی گرگان را ویران کرد

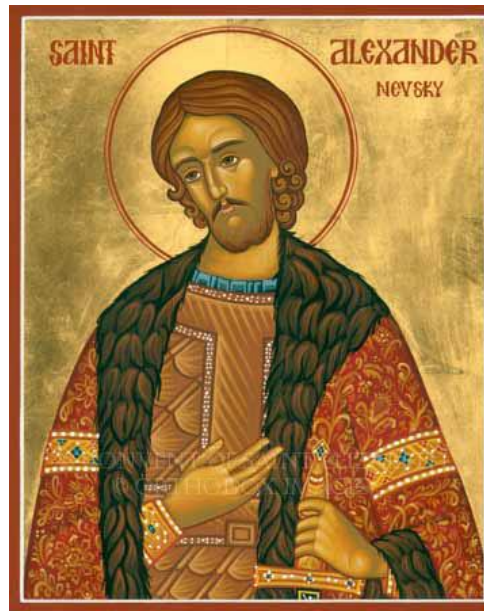
اتابک امین السلطان و مظفرالدین شاه قاجار (راست) و محمدعلی فروغی و علی سهیلی (چپ) در روز تحلیف محمدرضا شاه

اما در سطح جهانی شانزدهم فروردین به ویژه با جنگهایی مهم پیوند خورده است. در همین روز به سال ۶۲۱ الکساندر نوسکی جنگاور روس در نبرد دریاچه‌ی پیپوس بر قوای مهاجم تُتن پیروز شد. در همین روز (۱۲۸۵) کشور شیلی که تازه تاسیس شده بود به پرو و بولیوی اعلان جنگ داد و به این ترتیب جنگهای اقیانوس آرام آغاز شد. در شانزدهم فروردین ۱۲۹۶ برای اولین بار کشور نوپای آمریکا وارد جنگ رسمی با کشوری دیگر شد و آن زمانی بود که وودرو ویلسون آمریکا را وارد جنگ جهانی اول کرد و به آلمان اعلان جنگ داد. در همین روز به سال ۱۳۷۱ سودابه دلبرزاده (سوده دلبرویچ) و اوگا سوکیچ که در سارایه‌وو در مخالفت با کشمکشهای قومی به تظاهرات رفته بودند به قتل رسیدند و به این ترتیب ماشه‌ی جنگ بالکان و بحران بوسنی کشیده شد. در کنار این رخدادهای خشن باید به شانزدهم فروردین ۱۳۲۲ هم اشاره کرد که در آن هواپیماهای متفقین شهر

مورتسل در بلژیک را بمباران کردند و نهصد شهروند (از جمله ۲۰۹ کودک) را به کشتند و ۱۳۰۰ تن را زخمی کردند.

پوکاهونتاس

الکساندر نوسکی

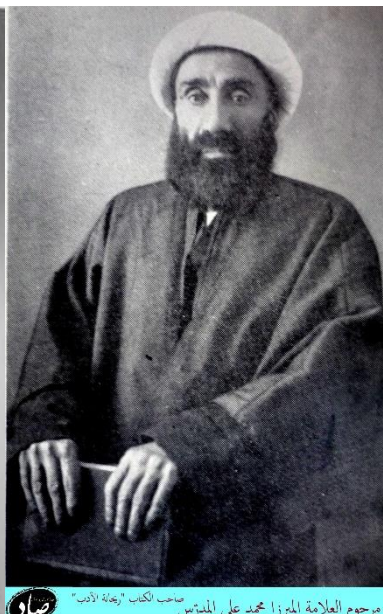
در شانزدهم فروردین چند رخداد پراکنده اما جالب هم رخ داده است. به سال ۹۹۳ در این روز شاهزاده خانمی سرخپوست به نام پوکاهونتاس در ویرجینیای آمریکا با سرهنگ جان رولف ازدواج کرد و چندان شهرت یافت که به تازگی کارتونی درباره‌اش درست کردند. در ۱۱۰۱ جهانگرد هلندی یاکوب روگوین جزیره‌ی ایستر با آن سردیسه‌های عظیم مرموزش را کشف کرد و در ۱۱۷۱ جورج واشینگتن برای نخستین بار در تاریخ آمریکا از حق وتوی رئیس جمهور استفاده کرد. انگلیسی‌ها در شانزهم فروردین ۱۲۲۶ نخستین بوستان عمومی‌شان را به نام بیرکن‌هد راه انداختند و در آن را به روی همه‌ی مردم گشودند. بنا به گزارش هرودوت این واقعه حدود هزار و سیصد و نود سال پس از زمانی قرار می‌گیرد که کوروش بزرگ بوستانی عمومی برای تفریح مردم سارد

در استان لودیه (ترکیه‌ی امروزی) تاسیس کرد. در همین روز در ۱۲۷۹ باستان‌شناسان بقایای شهر کنوسوس در کرت را کشف کردند.

چند کوشش حقوقی بحث‌برانگیز هم در این روز انجام شده است. در شانزدهم فروردین ۱۳۰۱ لیگ آمریکایی کنترل تولد تاسیس شد، و این نهاد نخستین قوانین زادآوری و پرورش برنامه‌ریزی شده‌ی کودکان را بر اساس اصول بهنژادی در آمریکا وضع کرد. درست ده سال بعد (۱۳۱۱) فنلاندی‌ها پس از دورانی طولانی بالاخره قانون منع مصرف مشروبات الکلی را لغو کردند. در همین روز (در ۱۳۲۴) یوسیپ تیتو کشورش یوگسلاوی را به شوروی منضم کرد و قبول کرد که ارتش سرخ در سرزمینش حضور داشته باشد. آمریکایی‌ها هم در همین روز در ۱۳۴۸ تظاهراتی باشکوه بر ضد جنگ ویتنام ترتیب دادند.

چانگ کای شک

محمد علی مدرس خیابانی

محمد علی شاه قاجار

در شانزدهم فروردین در ایران زمین آدم نامداری زاده نشد، اما در مقابل دو شاه بدنام و دو ادیب از دنیا رفتند. آن دو شاه عبارت بودند از معتضد بالله خلیفه‌ی عباسی (۲۸۱) و محمدعلی شاه قاجار (۱۳۰۴) و آن دو ادیب؛ محمدعلی مدرس خیابانی فرهنگ‌نامه‌نویسی که ریحانه‌الادب و فرهنگ نوبهار از آثارش هستند (۱۳۳۳) و نادر ابراهیمی داستان‌نویس مشهور (۱۳۸۷).

در سطح جهانی هم شمار زادگان شانزدهم فروردین اندک است. توماس هابز (۹۶۷) و کالین پاول (۱۳۱۶) نمونه‌هایی قدیمی و معاصر از ایشان هستند. باز می‌بینیم که چند سیاستمداران و سرداران در این روز درگذشته‌اند، نمونه‌اش مک‌آرتور دریاسالار آمریکایی (۱۳۴۳) و چیانگ کای‌شک سردار و رهبر ملی‌گرای چینی (۱۳۵۴)، برای آن که تعادل بین ایشان و ادیبان برقرار بماند آلن گینزبرگ شاعر آمریکایی هم در این روز (۱۳۷۶) درگذشت.